I vězeň dostává vyšší dotaci než student filozofie

I vězeň dostává vyšší dotaci než student filozofie

LIDOVÉ NOVINY

2.2.2009, rubrika: Akademie, strana: 2, autor: RADKA KVAČKOVÁ

Rektor Univerzity Karlovy Václav Hampl se bojí o výdobytky Sametové revoluce a ke školnému je zatím dost skeptický.

* LN Reformátor vysokých škol Petr Matějů se v rozhovoru pro LN zmínil, že vedení UniverzityKarlovy neumí účinně čelit finančním problémům některých svých fakult. Co tomu říkáte?

Před Vánoci některé sdělovací prostředky informovaly o ekonomických obtížích Pedagogické fakulty. Tento případ ilustruje, že veřejné financování je nedostatečné, zejména z hlediska humanitně zaměřených fakult. Nicméně katastrofické vyznění některých zpráv nebylo namístě, o žádnou dramatickou situaci se nejedná. Problémy průběžně řešíme.

* LN Jak řešíte ty malé platy na humanitních oborech?

V situaci, kdy podle zákona platí univerzitám za výuku studentů stát, je jediným opravdovým řešením zvýšení dotace na studenta. Pomohla by ale také taková změna rozdělování finanční podpory vědecké práce, která by byla spravedlivější k humanitním a společenskovědním oborům. V rámci univerzity jsme alespoň velmi mírně upravili vnitrouniverzitní rozdělování prostředků mezi fakultami ve prospěch humanitních oborů. Ovšem možnosti v tomto směru jsou velmi omezené.

* LN Jedněm tedy přidáte a jiným vezmete?

Neznamená to nic víc, než jisté zmenšení rozdílu v bonifikaci za dokončení studia mezi různými obory. Jinými slovy, zvýšili jsme bonifikaci za absolventa humanitních oborů. Rozhodně ale dál platí, že peníze získané jednotlivými fakultami na vědeckou práci je nutno prioritně využívat právě na těchto fakultách.

* LN Takže to asi humanitním fakultám stačit nebude...

Humanitní obory se prostě neobejdou bez zvýšení státního příspěvku na vzdělávání. Jeho výše dnes odpovídá dobám, kdy pro práci třeba na Filozofické fakultě stačila jen tužka a papír. To není dávno pravda. Žijeme v době elektroniky a velkých databází, vědeckých publikací a dat. Přístup k nim není nijak levný. V této situaci jsou prostě částky v řádu kolem třiceti tisíc korun na studenta a rok zoufale málo.

* LN Proč by měl stát přidávat například na studium filozofie?

Protože ji mladí lidé chtějí studovat, nemohou si to v Česku zaplatit sami a je to přínos pro celou společnost. Oborová nabídka soukromých vysokých škol je velmi chudá. A taky proto, že hlavní vědní obory by v zemi měly existovat, a to i v případě, když zrovna neprodukují zdánlivě nic výhodně zpeněžitelného. Finanční zabezpečení oborů by mělo umožňovat mezinárodně solidní úroveň. U nás je příspěvek na studenta humanitních oborů zřetelně nižší než dotace na jednoho vězně.

* LN To bude možná tím, že vy nemusíte studenty živit, šatit a podobně.

To je myslím spíše úsměvný argument. Mimochodem, i střední školy dostávají v průměru od státu na studenta víc než humanitní obory na vysokých školách.

* LN Myslíte si, že by měl stát dávat na studenta dejme tomu psychologie na Univerzitě Karlově víc než na studenta psychologie nějaké regionální univerzity?

Myslím, že by se měla vyhodnotit kvalita vysoké školy na základě vědeckých a tvůrčích výstupů a kvalitnější by měly dostat víc.

* LN Je ale špičkový vědec automaticky dobrým učitelem? Co když má některá škola lepší učitele než vědce?

Vysoká škola není jen jakýmsi lepším gymnáziem. Neměl by na ní učit někdo, kdo se prostě jen něco naučil a teď to předává. Na vysoké škole má učit člověk, který nejen ví, jak se ten obor vyvíjí, ale i sám k jeho vývoji přispívá. Vtip univerzity je v tom, že studenti jsou učni skutečných vědců.

* LN Vláda minulý týden schválila strategický dokument reformy terciárního vzdělávání, takzvanou Bílou knihu, na jejímž základě se mají začít připravovat nové zákony. Univerzita Karlova patřila mezi školy, které vyslovily vůči tomuto materiálu výhrady. Byly v té poslední, vládou akceptované verzi nějak zohledněny?

Poslední verzi před schválením vládou jsme sice od ministerstva školství neobdrželi, ale když byla po schválení vládou konečně zveřejněna na stránkách MŠMT, zesílily moje už tak velké obavy o autonomii vysokých škol. Tu považuji za významný a fungující výdobytek Sametové revoluce. Klíčové slovo v řízení a strategických plánech vysokých škol mají mít podle Bílé knihy správní rady složené zejména z představitelů politického a ekonomického života mimo univerzitu. Ty mají zase být pod přímou kontrolou vládou jmenované (a odvolávané) Rady pro terciární vzdělávání. Vysoké školy by se tak dostaly zpět pod přímou kontrolu politické moci. To jde přímo proti nejmodernějším trendům v Evropě.

* LN Je ta autonomie pro fungování vysokých škol to nejlepší?

Není samoúčelná, což ukazuje příklad Akademie věd. Ta se nedávno transformovala na veřejné výzkumné instituce, které mají poměrně vysokou míru autonomie. Z rozhovorů s jejich pracovníky vím, že je to pro ně strašně důležité. Mnozí jsou ochotni, kdyby se toto dramatickým způsobem změnilo, hledat nového zaměstnavatele.

* LN Co vám ještě na Bílé knize vadí?

Že pravidla jsou nastavena spíše pro technické a přírodovědné obory, které většinou mají přímočařejší ekonomickou profitabilitu. Na humanitní obory, které jsou pro prestižní univerzitu a vzdělanost národa rovněž velmi důležité, ale často je jejich zpeněžitelnost horší, jakoby nepamatovala.

* LN Časem by si podle Bílé knihy mohly přivydělávat školným. Není pochyb, že spousta lidí by za možnost studovat třeba dějiny umění na prestižní univerzitě ráda platila. A třeba ne málo.

Nejsem si docela jist, jestli školné v odložené podobě opravdu škole významně pomůže a jak pomůže studentům, natož sociálně slabším. Také není jasné, jak by měla vysoká škola dluhy od absolventů vymáhat. To bývá drahá záležitost.

* LN Bílá kniha navrhuje posílit pravomoci správních rad, které už několik let existují a působí, byť se zatím zaměřují spíše jen na kontrolu hospodaření. Koho má ve své správní radě UniverzitaKarlova?

Například bývalého vrchního soudce, kardinála, vysokého úředníka z Bruselu, poslance, bankéře, náměstka ministra financí, pražského primátora, bývalého ředitele Národního muzea.

* LN Myslíte, že by škole prospělo, kdyby tito lidé zasahovali i do chodu školy?

Už dnes jsou kompetence správní rady mnohem významnější, než naznačujete. Rozhoduje o veškerých majetkoprávních úkonech, projednává rozpočet, strategické plány. Podněty těchto osob bere vedení univerzity vážně a do jeho rozhodování se významně promítají.